

Inspektion av Polismyndigheten i Skåne, Polisområde Nordvästra Skåne, arresten Helsingborg, den 17–18 juli 2014

Inledning

På uppdrag av justitieombudsmannen Cecilia Renfors genomförde föredragandena Elisabeth Sjöblom och Marie Hansson (protokollförare) den 17–18 juli 2014 en föranmäld inspektion av Polismyndigheten i Skåne, Polisområde Nordvästra Skåne, arresten Helsingborg.

Inspektionen är en del av JO:s uppdrag att fullgöra de uppgifter som ankommer på ett nationellt besöksorgan (national preventive mechanism, NPM) enligt det fakultativa (frivilliga) protokollet den 18 december 2002 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Inspektionens genomförande

Inspektionen inleddes med att verksamheten presenterades av chefen för kriminaljouren AA samt arrestvakterna BB och CC. Därefter förevisades arrestlokalerna. JO:s medarbetare gick översiktligt igenom omhändertagande- och arrestantblad samt tillsynsblad. Samtal hölls med två anställda och fem intagna. Inspektionen avslutades med en genomgång av iakttagelserna med AA, BB och CC.

Iakttagelser och upplysningar vid inspektionen

Organisation m.m.

Polishuset i Helsingborg öppnades 2006. Arresten är öppen dygnet runt och har 13 tillnyktrings- och 22 anhållningsceller. Tillnyktringsenhet saknas i Helsingborg. Vid inspektionstillfället fanns det nio intagna i arresten.

Förmansprövning av personer omhändertagna enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB) utförs av det biträdande inre befälet och förmansprövning av gripna och anhållna utförs av det inre befälet. Förmansprövning utförs alltid på plats i arrestlokalen. Det biträdande inre befälet är ansvarigt för omhändertagandet av intagna i arresten.

Bemanning

Arresten i Helsingborg är bemannad dygnet runt av arrestvakter anställda av polismyndigheten. Ensamarbete förekommer inte. I arresten tjänstgör 27 personer varav en är arrestföreståndare med ansvar för bl.a. bemanningen. Vid varje arbetspass tjänstgör normalt fyra personer.

Arrestvakterna genomgår en treveckors utbildning som bl.a. omfattar lagstiftning, självskydd, läkemedelsinformation samt grundkunskaper i hälso- och sjukvård. Nyanställda får gå bredvid ordinarie personal ett antal dagar.

Arrestpersonalen är obevapnad men bär larm. Skriftliga rutiner för arrestverksamheten finns i en pärm i arresten.

I samtal med det biträdande inre befälet framkom bl.a. uppfattningen att arrestpersonalen har tillräcklig kompetens för arbetet i arresten.

Inskrivning

Arresten har tre kameraövervakade arrestintag som ligger i direkt anslutning till ett kameraövervakat garage. Monitörer för kameraövervakningen finns i arrestpersonalens rum. Män avvisiteras av arrestpersonalen i arrestintaget. Kvinnor avvisiteras av kvinnlig personal i en cell.

Personer omhändertagna enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) sätts inte in i cell utan får vänta i arrestintaget eller i receptionen i avvaktan på transport till LVU- eller LVM-hem.

Celler, materiella förhållanden m.m.

Tillnyktrings- och anhållningscellerna är placerade i varsin korridor. I vardera korridoren finns en dusch och en toalett. Utrustningen i en tillnyktringscell består av en galonmadrass och en vattenautomat. I anhållningscellerna finns en brits, ett bord och en bänk. Fyra anhållningsceller är avsedda för gripna och saknar toalett. Övriga anhållningsceller är utrustade med toalett och handfat. Dörren till toaletten är borttagen i samtliga celler. Spolning och belysning regleras utifrån. Persiennerna är uppdragna och på utsidan finns en fast persiennkonstruktion med nedvinklade lameller som medger visst ljusinsläpp.

Cellerna städas efter varje intagen och saneras vid smitta. Ersättningskläder samt tidningar och böcker finns att tillgå. Mat hämtas från häktet Helsingborg och hålls varm i ett värmeskåp i köket. Vid rundvandringen noterades att det var rent och fräscht i arrestlokalen.

Ett rutinblad på svenska med information om bl.a. rastgård, hygienartiklar och dusch finns uppsatt i samtliga celler varför muntlig information om detta inte ges rutinmässigt.

I samtal med intagna framkom att fyra anhållna inte hade fått hygienartiklar och att den femte hade fått fråga om dessa artiklar.

Möjlighet till daglig utomhusvistelse

Arresten har tre kameraövervakade rastgårdar som ligger i direkt anslutning till arrestlokalen och som intagna kommer ner till via ett trappsteg. Rastgårdarna är utformade som tårtbitar och har en yta på cirka 24 kvadratmeter. Väggarna är av betong och taket är försett med skydd för nederbörd samt galler som medger utsikt mot himmel.

Information om rättigheter

Rikspolisstyrelsen tog tillsammans med Riksåklagaren 2008 fram ett informationsblad på 43 olika språk för gripna och anhållna med information om intagnas rättigheter i samband med frihetsberövandet.

I arrestintaget finns en pärm med informationsblad på ett antal olika språk.

Informationsbladet delas rutinmässigt ut till anhållna och gripna. Att så har skett dokumenteras på avviseringsbladet.

I samtal med tre intagna framkom att de inte hade fått ta del av informationsbladet.

Underrättelse till närstående m.m.

När en underårig frihetsberövats kontaktas vårdnadshavare och/eller socialtjänsten av utredaren som dokumenterar i utredningens dagboksblad att underrättelse har skett.

Personer omhändertagna enligt LOB samt gripna och anhållna tillfrågas rutinmässigt om de vill att närstående ska underrättas. Att personer omhändertagna enligt LOB har tillfrågats dokumenteras på omhändertagandebladet och att gripna och anhållna har tillfrågats dokumenteras i utredningens dagboksblad.

När en utländsk medborgare frihetsberövats finns en rutin för att lämna underrättelse till konsulat m.m. Det är dock oklart var denna underrättelse dokumenteras.

Tillsyn

Tillsyn av intagna sker genom en mindre lucka på celldörren. Berusade personer ses normalt till var femtonde minut medan gripna/anhållna ses till i samband med måltider, toalettbesök och utomhusvistelse. Vanligtvis sker ingen tillsyn av gripna/anhållna nattetid. Tillsynsfrekvensen anpassas efter den intagnes individuella behov. Tillsynen av berusade personer samt gripna/anhållna med utökad tillsyn dokumenteras på ett tillsynsblad som finns uppsatt vid celldörren. I övrigt förs inga tillsynsblad. Det är det inre befälet som beslutar om tillsynsfrekvensen.

I samtal med en arrestvakt angavs bl.a. att det finns tillräckligt med personal för utökad tillsyn vid behov.

Hälso- och sjukvård

Det inre befälet eller biträdande inre befälet beslutar om läkemedel ska delas ut till intagna. Förskrivna medhavda läkemedel delas ut av arrestpersonalen efter kontroll med apotek. Avtal för läkarassistans saknas. Vid behov av sjukhusvård tillkallas ambulans eller så förs intagna till sjukhus av polispatrull.

Blodsockermätare, hjärtstartare och mindre sjukvårdsutrustning finns i arrestpersonalens rum.

I samtal med personal framkom att det är otillfredsställande att arresten saknar tillgång till hälso- och sjukvårdspersonal.

Granskning av handlingar

Vid den översiktliga granskningen av omhändertagandeblad noterades att det i flera fall saknades anteckningar eller inte tydligt framgick att personer omhändertagna enligt LOB tillfrågats om de vill att närstående ska underrättas.

Vid granskningen av avvisiteringsblad framkom att det i några fall saknades notering om att informationsbladet delats ut till gripna och anhållna.

Slutgenomgång

Genomgången inleddes med att JO:s medarbetare redogjorde för sina iakttagelser vid inspektionen. Polisen anförde bl.a. följande.

Dokumentationen avseende underrättelse till närstående avseende personer som omhändertagits enligt LOB är bristfällig och kommer att skärpas. Detta gäller även dokumentationen av att informationsbladet lämnats ut till gripna och anhållna.

Polisen anförde vidare att en rutin för regelmässig tillsyn av gripna och anhållna kommer att införas.

Vid protokollet

Marie Hansson

Justeras den 27 augusti 2014

Elisabeth Sjöblom

Uttalanden

Protokollet föranleder följande uttalanden från min sida.

Det framgår att polisen i Helsingborg saknar en mer rutinmässig tillsyn av gripna och anhållna. Som jag tidigare uttalat, bl.a. i ärende 2187-2014 rörande arresten i Eskilstuna, skiljer sig denna rutin från vad som gäller i flertalet av landets polisarrestorer. Där sker regelmässigt tillsyn en gång i timmen vilken kan utökas vid behov. Det finns enligt min mening goda skäl för en sådan ordning. Jag noterar att polismyndigheten har för avsikt att införa en sådan rutin.

Vidare noterar jag att det i protokollet redovisats uppgifter från anhållna att de inte tilldelats hygienartiklar. Jag förutsätter att polismyndigheten ser till att anhållna får tillgång till sådana.

För övrigt föranleder protokollet inte några ytterligare uttalanden från min sida.

Cecilia Renfors

2014-08-28